

V. 10. RUČNÍ PRÁCE (Rp)

CHARAKTERISTIKA VYUČOVACÍHO PŘEDMĚTU

Vyučovací předmět **ruční práce** vychází ze vzdělávacího okruhu **odborné činnosti podle profilace školy**, který je součástí vzdělávací oblasti **odborné činnosti**.

Ruční práce se zaměřují na rozvíjení motorických schopností, manuálních dovedností a návyků žáků. Vyučovací předmět **ruční práce** tak přispívá nejen k co nejsamostatnějšímu zapojení žáků do každodenního života, ale zároveň připravují žáky na výkon jednoduchých pracovních činností, se kterými se setkají při svém budoucím pracovním uplatnění. Díky tomu se **ruční práce** stávají jedním ze stěžejních vyučovacích předmětů ve vzdělávání žáků Praktické školy jednoleté v Rakovníku.

■ OBSAHOVÉ, ČASOVÉ A ORGANIZAČNÍ VYMEZENÍ PŘEDMĚTU

V obsahu vyučovacího předmětu **ruční práce** jsou zřejmé mezipředmětové vztahy k vyučovacím předmětům **estetická výchova** a **práce s prádlem**.

V předmětu **ruční práce** se žáci učí jednoduchým způsobem zpracovávat papír, přírodní a textilní materiály, sádku, keramickou hlínu, dřevo a kovy.

Při výběru materiálů pro **ruční práce** zohledňujeme individuální možnosti každého žáka dané charakterem a stupněm jeho postižení i aktuálním zdravotním stavem.

Nedílnou součástí výuky je i provádění drobných oprav v domácnosti, péče o oděvy a pěstitelské práce

Podle školního učebního plánu je vyučovacímu předmětu **ruční práce** věnováno **7 vyučovacích hodin týdně**.

K zajištění rozsahu výuky, odpovídajícímu významu tohoto předmětu pro budoucí pracovní uplatnění absolventů školy, **byla využita disponibilní časová dotace v plném rozsahu 6 hodin**.

Z kapitoly „Zařazení průřezových témat“ je zřejmé, ve kterém ročníku a jakou formou se ve vyučovacím předmětu **ruční práce** realizují jednotlivá **průřezová témata** (kapitola III. 5., strana 20 - 44).

Škola má velmi dobré podmínky pro výuku **ručních prací** – ve škole je dílna vybavená pro práci se dřevem a kovem, keramická dílna s pecí na vypalování keramiky, cvičná kuchyň, cvičný byt pro nácvik všech běžných domácích prací a šicí dílna.

Žáci také chodí provádět kompletační práce do Domova Ráček o.p.s. **Pravidelná pracovní praxe v sociálně-terapeutické dílně** v rozsahu 3-4 hodiny týdně významnou měrou pomáhá žákům osvojit si znalosti, dovednosti a postoje důležité pro úspěšné zapojení do pracovního procesu – žáci trénují pracovní vůli a výdrž, učí se účelně organizovat pracovní místo, spolupracovat a účinně komunikovat při plnění pracovních úkolů, respektovat autority a být odpovědný za kvalitu odvedené práce.

■ VÝCHOVNÉ A VZDĚLÁVACÍ STRATEGIE PŘEDMĚTU

Klíčové kompetence

● Kompetence k učení

- podle individuálních možností učíme žáky pracovat buď podle praktické ukázky požadované činnosti, ústních instrukcí vyučujících, obrázkového návodu, procesuálního schématu, písemného návodu nebo jednoduchého technického návodu
- učíme žáky porozumět jednoduchým obecně používaným symbolům a znakům

- učíme žáky řídit se pokyny vyjádřenými pomocí symbolů a znaků
- učíme žáky orientovat se v jednoduché tabulce (např. vyhledání správné velikosti oděvů)
- motivujeme k učení; nároky přizpůsobujeme individuálním možnostem žáků, a tak umožňujeme každému žákovi zažít pocit úspěchu
- žákům zadáváme úkoly prakticky využitelné v jejich každodenním životě
- učíme žáky adekvátně reagovat na oprávněnou kritiku

● **Kompetence k řešení problémů**

- učíme žáky nebát se problémů, ale chápat je jako běžnou a přirozenou součást každodenního života
- vytváříme pro žáky konkrétní problémové situace úzce spojené s jejich každodenním životem, jejichž řešením si upevňují a prohlubují osvojené učivo
- učíme žáky svěřit se s vlastními problémy a vhodnou formou požádat o radu a pomoc
- učíme žáky přivolat pomoc v krizových a život ohrožujících situacích
- učíme žáky spolupracovat při řešení problémů - vyslechnout názory druhých, klidnými argumenty obhajovat své názory a hledat řešení přijatelné pro všechny členy skupiny
- učíme žáky přijímat důsledky svých rozhodnutí při řešení problémů
- učíme žáky předcházet problémům zodpovědným přístupem k práci

● **Kompetence komunikativní**

- vedeme žáky k jasnému a srozumitelnému vyjadřování při popisu pracovních postupů
- rozvíjíme slovní zásobu žáků, vedeme žáky k porozumění a aktivnímu používání základních odborných termínů
- rozvíjíme nonverbální komunikaci (porozumění odborným symbolům a znakům)
- učíme žáky pravidlům komunikace při týmové spolupráci, vyslechnout a respektovat názor druhého, obhajovat svůj názor pomocí klidné argumentace
- rozvíjíme schopnost stručné a výstižné komunikace v krizových situacích (nacvičujeme přivolání pomoci v krizových situacích a volání na tísňové linky)
- dbáme na kulturní úroveň komunikace, netolerujeme nezdvořilé a vulgární vyjadřování

● **Kompetence sociální a personální**

- vedeme žáky k pochopení nutnosti stanovení pravidel a jejich respektování
- vedeme žáky k sebeovládání, vytrvalosti a odpovědnosti
- učíme žáky rozpoznávat nevhodné chování a uvědomovat si jeho možné důsledky
- učíme žáky nést následky svého nevhodného chování
- nabízíme různé druhy ručních prací jako zábavnou a užitečnou činnost pro volný čas a formu prevence ohrožení sociálně patologickými jevy
- učíme žáky navozovat a udržovat přátelské vztahy na základě respektu, tolerance a empatie
- podporujeme vzájemnou pomoc žáků, vytváříme situace, kdy se žáci navzájem potřebují
- učíme žáky rozpoznat, kdy někdo jiný potřebuje jejich pomoc, umět pomoc taktně nabídnout i poskytnout, radovat se z poskytnutí pomoci neočekávat za poskytnutou pomoc protislužbu
- učíme žáky vhodnou formou ocenit poskytnutou pomoc

● **Kompetence občanské**

- vedeme žáky k odpovědnosti za své zdraví i zdraví spolužáků
- důsledně vyžadujeme dodržování všech zásad hygieny, bezpečnosti a ochrany zdraví při práci
- vedeme žáky k sebeúctě a úctě k ostatním žákům a dospělým, učíme je respektovat odlišné schopnosti při plnění zadaných úkolů
- vedeme žáky k respektování autorit
- netolerujeme agresivní, hrubé, vulgární a nezdvořilé projevy chování žáků
- vedeme žáky k aktivní ochraně životního prostředí (třídíme a recyklujeme odpad, používáme přírodní materiály)

• Kompetence pracovní

- učíme žáky orientovat se v základních materiálech a pomůckách pro různé ruční práce, správně je pojmenovat a popsat jejich používání
- učíme žáky pojmenovat a popsat různé pracovní činnosti a pracovní postupy při zhotovení konkrétních výrobků
- učíme žáky respektovat pokyny s využitím odborné terminologie
- učíme žáky vybírat vhodné materiály a pracovní pomůcky pro ruční práce
- učíme žáky pracovat podle návodů k použití (vyhledat v návodu základní informace a řídit se jimi)
- učíme žáky plánovat, organizovat a hodnotit vlastní práci
- vedeme žáky k odpovědnosti za výsledky své práce
- vedeme žáky k poznání, že jejich možnosti uplatnění na pracovním trhu i výše mzdy za práci jsou přímo úměrné kvalitě a množství odvedené práce
- učíme žáky nést následky nekvalitního plnění pracovních povinností
- rozvíjíme pracovní výdrž a schopnost překonávat překážky

Odborné kompetence**• Dodržovat zásady bezpečnosti a ochrany zdraví při práci**

- vyžadujeme důsledné respektování zásad bezpečnosti a ochrany zdraví při různých druzích ručních prací (zaměřujeme se na výběr vhodných pomůcek pro práci, učíme žáky předcházet nebezpečí úrazu účelnou organizací svého pracoviště)
- důsledně vyžadujeme používání doporučených ochranných pracovních pomůcek (např. při práci se dřevem a kovem ve školní dílně, při práci s barvami a laky apod.)

• Usilovat o kvalitu své práce, výrobků a služeb

- vedeme žáky k důslednému dodržování pracovních postupů s využitím vhodných pomůcek (např. procesuálních schémat)
- učíme žáky pracovat podle návodů k použití (vyhledat v návodu základní informace a řídit se jimi, rozumět odborným termínům, obecně používaným symbolům a znakům)
- vedeme žáky k odpovědnosti za plnění svých pracovních povinností, vyžadujeme maximální výkon podle individuálních možností žáka daných charakterem a stupněm jeho postižení a aktuálním zdravotním stavem.

• Jednat ekonomicky a v souladu se strategií trvale udržitelného rozvoje

- učíme žáky hodnotit dopad používání různých materiálů pro ruční práce na kvalitu životního prostředí
- vedeme žáky k aktivní ochraně životního prostředí (třídíme odpad, při ručních pracích se snažíme využívat přírodní materiály a recyklovat odpady)

Odborné kompetence podle zaměření školy**• Provádět ruční a úklidové práce potřebné pro samostatné vedení domácnosti**

- učíme žáky pojmenovat pomůcky, nástroje a materiály pro ruční práce s využitím jednoduché odborné terminologie
- učíme žáky vybírat si vhodné materiály a pomůcky ke zhotovení konkrétního výrobku
- učíme žáky pracovat podle návodu (rozumět odborným termínům, symbolům, znakům; orientovat se v jednoduché tabulce; dodržovat časovou posloupnost jednotlivých pracovních úkonů)
- vedeme žáky k osvojení základních postupů při zpracování papíru, textilu, přírodních materiálů, dřeva, keramické hlíny, plastu a kovu

▣ VÝSLEDKY VZDĚLÁVÁNÍ

Výsledky vzdělávání

žák by měl:

1. vyrábět jednoduché oděvní doplňky a drobné dekorativní i užitkové předměty zpracováním textilu a přízí
2. nakupovat oblečení a pečovat o něj
3. jednoduchými postupy zpracovat dřevo, kov, papír, keramickou hlínu, plast a přírodní materiály (poznávat jejich vlastnosti, pojmenovat a správně používat nástroje a pomůcky, dodržovat pracovní postupy)
4. provádět montážní, demontážní a kompletační práce
5. provádět jednoduché opravy zařízení domácnosti
6. dodržovat zásady bezpečnosti a ochrany zdraví při ručních pracích
7. ošetřit drobná poranění a přivolat pomoc v krizových situacích

Učivo:

- druhy přízí, jejich vlastnosti a využití (vyhledávání základních informací na adjustačních páskách přízí, symboly a znaky)
- zpracování přízí; tkaní na jednoduchém tkalcovském stavu)
- pomůcky pro zpracování přízí a tkaní
- péče o výrobky z přízí a tkané výrobky
- základy šití a vyšívání (práce s jednoduchým stříhem, základní ruční stehy)
- druhy oděvů, oděvní doplňky a jejich využití
- nákup oblečení (nabídka oblečení na trhu, orientace v tabulce velikostí - s pomocí, znalost vlastní konfekční velikosti oblečení)
- výběr vhodného oblečení podle příležitosti, vkusné oblékání
- drobné opravy oblečení
- pracovní činnosti, nástroje a pomůcky ke zpracování dřeva, kovu, plastu, papíru, keramické hlíny a přírodních materiálů (pojmenování a popis s využitím odborné terminologie), využití nástrojů a pomůcek
- nácvik zpracování dřeva, kovu, plastu, papíru, keramické hlíny a přírodních materiálů, dodržování pracovních postupů
- výroba ručního papíru
- jednoduché zpracování pedigu
- výběr vhodných nástrojů a pomůcek, jejich správné používání
- montážní, demontážní a kompletační práce s konstrukčními stavebnicemi
- kompletační práce v sociálně-terapeutické dílně
- opravy v domácnosti (výměna žárovky a baterie, lepení, natírání, lakování...)
- bezpečnost a ochrana zdraví při práci, prevence úrazů, bezpečná obsluha elektrospotřebičů
- ošetření drobných poranění s využitím příruční lékárničky, přivolání pomoci v krizových situacích, tísňová volání